

Vilde Fossum Walaker

Arbeid med meningslogikk og lek

Hvordan kan meningslogikken i *Alice i Eventyrland* forstås som lek, og hvilket didaktisk potensial ligger i dette?

Bacheloroppgave i Grunnskolelærer 1-7

Veileder: Ola Harstad

Juni 2019

Sammendrag

I denne oppgaven vil jeg analysere hvordan meningslogikken i *Alice i Eventyrland* kommer til uttrykk i teksten. Teorigrunnlaget for oppgaven vil være Gilles Deleuze (2017) sin bok *Menings Logik*, samt teori som omhandler lek og den litterære sjangeren nonsens. Analysen av *Alice i Eventyrland* vil bli gjort ved «å tenke med Deleuze» som metode. Denne metoden belyser meningslogikk ved å trekke det opp mot Gilles Deleuze sin teori, som bygger på 34 serier der hver serie skaper en teori om meningen. Analysen vil bli trukket opp mot to sentrale begrep i Deleuze sin teori, «det ideale spill» og «utsagnet», og funnene av serier vil bli kategorisert og analysert under nevnte begrep. I drøftingsdelen av oppgaven vil jeg se på hvordan meningslogikken i *Alice i Eventyrland* kan forstås som lek, ved å knytte det opp mot Kjetil Steinsholt sin teori om lek som ikke-funksjonell virksomhet. Videre vil jeg avslutningsvis i oppgaven drøfte hvilket didaktisk potensial som ligger i arbeid med meningslogikk og lek.

Abstraction

In this thesis I will analyse how the logic of sense in *Alice in Wonderland* is expressed in the text. The theoretical basis for the thesis will be Gilles Deleuze (2017) and his book *Logic of Sense*, as well as relevant theory regarding play and the literary genre nonsense. The analysis of *Alice in Wonderland* will be done by "thinking with Deleuze" as a method. This method illuminates the logic of sense in light of Gilles Deleuze's theory, which is based on 34 series where each series creates a theory of meaning. The analysis will be drawn to two key concepts in Deleuze's theory, "the ideal game" and "the statement", and the findings will be categorized and analysed within these terms. In the discussion section of the thesis I will look at how the logic of sense in *Alice in Wonderland* can be understood as play, by linking it to Kjetil Steinsholt's theory of play as non-functional business. In the end of the thesis I will discuss what didactic potential lies in work with meaning logic and play.

Innholdsfortegnelse

Innledning	3
Bakgrunn for valg av tema.....	3
Avgrensning og problemstilling	4
Hoveddel.....	5
Teori.....	5
Lek som ikke-funksjonell virksomhet.....	5
Nonsens som sjanger	6
Å tenke med Deleuze	7
Gilles Deleuze sin teori om meningens logikk.....	8
Kort introduksjon til Lewis Carroll sitt univers	11
Analyse av Alice i Eventyrland	12
Utsagnsserier	12
Spillserier	15
Drøfting.....	17
Avslutning	22
Litteraturliste	24

Innledning

Bakgrunn for valg av tema

Barns lek er et sentralt fagområde i skolen, og mye tyder på at det finnes en sammenheng mellom lek og læring. I følge Lillemyr (2011, s. 35) er lek viktig for barn, da forskning viser at «lek utvikler språk, begrepsforståelse og barns kommunikative kompetanse». Mange vil kanskje argumentere for at lek er noe udefinerbart, noe som oppstår i den gitte situasjon, og som ikke fører til videre utviklings hos barnet. Men dersom man ser på lek som noe mer, noe bredere, mer flerdimensjonalt, kan lek kanskje sees på som noe med et større didaktisk potensial.

I denne oppgaven ønsker jeg å se på om lek kan sees i sammenheng med en meningslogikk. Gjennom en analyse av meningslogikken i *Alice i Eventyrland* ønsker å jeg å se på om meningen bak nonsensspråk og logikk kan sees på som lek, og i hvilket didaktisk potensial som ligger i dette. Er det mulig å leke med mening, språk, litteratur? Og hvordan kan litteraturarbeid bidra til dette? For å utforske disse spørsmålene vil jeg se til *Alice i Eventyrland*, og hvordan man gjennom å bruke Gilles Deleuze (2017) sin teori om serier kan analysere fram en meningslogikk i boka. Forholdet mellom «sense» og «non-sense», altså logikk og ikke-logikk, er noe av det som gjør *Alice i Eventyrland* til det litterære mesterverket det er. Gjennom bruk av intelligens, symboler, og ordspill forenes logikk og mangelen på logikk i et kaotisk samspill, som drar leser med inn i en spennende litterær verden som er preget av nonsens. I denne oppgaven ønsker jeg å belyse hvordan denne forskyvningen av mening og logikk kommer til uttrykk i boka, og hvilket didaktisk potensial arbeid med meningslogikk kan ha.

Jeg har valgt å skrive denne oppgaven da det finnes lite forskning som omhandler temaet meningslogikk som lek. Ved å knytte dette opp mot en drøfting rundt didaktisk potensial åpner man opp for en nyttefunksjon for litteraturlærere i grunnskolen, der både lek og skjønnlitteratur er sentrale begrep. Oppgaven tar for seg et omfattende tema, der Gilles Deleuze (2017) sin teori om serier er i fokus. Dette er en kompleks og sammensatt teori, noe som kan skape utfordringer med å gi oppgaven en tydelig og klar struktur. Denne oppgaven

kan trekkes opp mot arbeid med nonsenslitteratur sitt didaktiske potensial, og det er derfor mye som står på spill. Dersom man gjennom denne analysen finner ut at det finnes lite, eller potensielt intet, didaktisk potensial i arbeid med meningslogikk, kan man stille seg kritisk til hvor stor del av norskundervisningen som skal baseres på arbeid med skjønnlitteratur, og da spesielt nonsens. På den andre siden kan denne oppgaven belyse en ny side ved det å arbeide med litteratur, og dermed gi norsklæreren et større spillerom og didaktisk grunnlag for å benytte seg av litteratur i undervisningen.

Avgrensning og problemstilling

Empirien i min oppgave vil være en analyse av boka *Alice i Eventyrland* av Lewis Carroll. Det primære teoretiske perspektivet i oppgaven vil baseres på Gilles Deleuze (2017) sin bok *Meningens Logik*. I tillegg vil litteratur som omhandler sjangeren nonsens, og perspektiver på barns lek være en sentral del av teorigrunnlaget. Nonsens motiverer leseren til å bruke fantasien, og samtidig benytte seg av allerede eksisterende kunnskap for å kunne skape en sammenheng og forståelse. Jeg har derfor valgt å knytte oppgaven opp mot en forståelse av hva som ligger i meningslogikk, og hvordan arbeid med dette kan påvirke elevene i grunnskolen. Gjennom oppgaven vil det blir forsøkt å gi leseren en forståelse av hvordan meningslogikken i *Alice i Eventyrland* kan forstås som lek. Dette vil videre knyttes opp mot litteraturlæreren, og hvilket didaktisk potensial man kan finne i arbeid med meningslogikk. Problemstillingen for oppgaven vil derfor være:

«Hvordan kan meningslogikken i *Alice i Eventyrland* forstås som lek, og hvilket didaktisk potensial ligger i dette?»

Hoveddel

Teori

Lek som ikke-funksjonell virksomhet

Det er ikke noen tvil om at det overordnede målet i skolen er læring. Likevel kan man ifølge Lillemyr (2011, s. 27 – 37) se en utvikling i skolens forståelse rundt barns lek, og dens betydning for barns læring og utvikling. Lek har en grunnleggende betydning for både den sosiale læringen til elevene og trivselen i skolen. Dette vil igjen påvirke prestasjoner og motivasjon til læring. På bakgrunn av dette trekker Lillemyr fram fire grunner til at barns lek bør være en sentral komponent i en helhetlig lærings situasjon: leken skaper interesse hos barnet, gir rom for erfaringer, utforskning, utprøving og kunnskap, lek fører til utvikling av relasjoner og selvoppfatning, og barn sosialiseres gjennom leken og får en følelse av tilhørighet. Dette forstår jeg slik at det foregår altså mye læring i forbindelse med barns lek, dersom man ser på læring i vid forstand. Leken kan være et sentralt begrep i en lærings situasjon, ved at leken bidrar til en kognitiv utvikling hos elevene.

Kjetil Steinsholt har i flere år arbeidet med en rekke filosofiske perspektiver på lek. I følge Lillemyr (2011, s. 109) er hans utgangspunkt for denne forskningen filosofen Friederich von Schiller, og hans forestilling om at vi bare kan oppdage vår egen menneskelighet når vi leker. Dette legger grunnlaget for Steinsholt sitt teoretiske perspektiv, som framholder at lek ikke er læring i den tradisjonelle forstanden. Denne teorien ser på lek som en ikke-funksjonell virksomhet, og har fokus på forholdet mellom mennesket og meningen bak lek. Dersom læring knyttes til kunnskap, betyr det at læring er en sosial konstruksjon som fører til kunnskap. På grunnlag av dette stiller Steinsholt videre spørsmål rundt hvilken type læring som da foregår i leken. Dette finner han svar på ved å se på verdien bak læringen, og da meningsfullheten. I følge Lillemyr (2011, s. 111) trekker Steinsholt sitt perspektiv på lek opp mot en forståelse av at vi mennesker lever i en sosialt konstruert verden som blir meningsfull ved at vi kontinuerlig skaper den selv. Videre skriver Steinsholt (2016, s. 158) selv i sin bok *Motstrøms* at mennesket ikke er «en passiv tilskuer; det deltar aktivt ved hele tiden å være-i-lek med andre. Forståelse er derfor noe som skjer i en prosess hvor vi beveger oss hit og dit i forhold til det vi ønsker å forstå.» Dette tolker jeg dit hen at menneskene konstruerer sin egen lek gjennom skapelse av forståelse og mening. Lek er altså ikke nødvendigvis læring, men

kan også være det dersom man ser på læring i vid forstand. Videre skriver Lillemyr (2011, s. 112) at Steinholt også trekker lek fram som så mye mer og viktigere enn selve læringen. Dette kan tolkes dit hen at Steinholt mener at leken i seg selv er en viktig komponent i skolen, fordi det både bidrar til læring, og er viktig i seg selv fordi det bidrar til en dannelse av mening og utvikling hos elevene. Lek er i en kontinuerlig endring over tid ved at vi mennesker konstruerer vår egen verden, og samtidig samspiller med samfunnet, og på denne måten kan leken gi grunnlag for et stort didaktisk potensial.

Nonsens som sjanger

Allerede i starten av boka bruker Carroll nonsens for å beskrive virkeligheten: «enten var brønnen svært dyp, eller så falt hun veldig langsomt» (s. 8). Denne setningen får leseren til å reflektere rundt logikken bak utsagnet. For kan man falle langsomt? Dette henger sammen med relasjonen mellom tid og rom, og dersom naturlovene vi er kjent med i denne verdenen ikke eksisterer kan man i teorien falle både langsomt, fort, eller en ting midt imellom. Her blir det opp til leseren å tolke teksten ut fra sine egne premisser og tanker, noe man kan si er essensen i nonsens. I følge Tiggens (1988, s. 1–9) er nonsens er et relativt nytt begrep innenfor litteraturen, og kom fra Storbritannia i den litteraturhistoriske epoken romantikken. Det å definere nonsens er ikke lett, og det finnes faktisk ikke en tydelig teoretisk definisjon. Likevel er det flere forfattere som er definert som nonsensforfattere, blant annet Edward Lear, forfatteren av *Book of Nonsense*, og Lewis Carroll.

Videre skriver Tiggens (1988, s. 1 – 9) at man i hovedsak kan se på to ulike definisjoner av nonsens. En foreslått definisjon av nonsens er «words conveying absurd or ridiculous ideas». En annen definisjon kan være «language without meaning». Dette forstår jeg slik at nonsens kan defineres som en tekst der innholdet ikke gjengir virkeligheten på en måte som tilsvarer med slik vi kjenner den. Altså, ideer som ikke er logiske i det virkelige liv. Et eksempel på dette kan være Alice sin samtale med kålormen, i kapittel 5 i boka: «Jeg kan ikke forklare meg, herr Orm.» sa Alice meget høflig, «for jeg er ikke meg, skjønner du» (s. 39). På den andre siden kan man også definere nonsens som ideer uten mening, der man benytter seg av ord som ikke eksisterer. Etter å ha lest en nonsens tekst kan leseren altså sitte igjen med tanker rundt hvorfor det man akkurat har lest ikke er logisk, eller hvorfor det ikke gir mening. For eksempel kan setningen «Jeg er ikke meg» føre leseren videre på tanker rundt hvorfor

akkurat denne setningen er absurd. For hvordan kan man ikke være seg selv? På denne måten kan en nonsens tekst føre til tanker og refleksjoner rundt virkeligheten, egen eksistens og meningens logikk.

Å tenke med Deleuze

Det vil være hensiktsmessig å benytte seg av metoden «å tenke med Deleuze» i denne oppgaven, for å analysere fram en meningslogikk i *Alice i Eventyrland*. I følge Jackson & Mazzei (2012, s. vii) åpner det å tenke med en teori eller teoretiker opp en mulighet for å «accomplish a reading of data that is both *within and against* interpretivism.». Dette forstår jeg slik at metoden gir den som forsker muligheten til å se på sine observasjoner på både en subjektiv og objektiv måte, gjerne samtidig. Nonsens viser hvordan man kan skape noe nytt ut av noe som allerede eksisterer, med utgangspunkt i en lek med det logiske. Hvis man tenker med Deleuze, bør man ikke se etter en dypere og mer original betydning. Han ville ikke tolke bevegelsen, men følge den. «To think with Deleuze is to consider the forces of desire that are acting through and with our research participants, and to make sense of what results from such interaction. » (Jackson & Mazzei, 2012, s. 91). Dette sitatet belyser et viktig poeng ved det å tenke med Deleuze, nettopp det å fornemme hva som er resultatet av forholdet mellom de ulike kreftene som påvirker oss mennesker. Ifølge Harstad (2018, s. 36) må man på mange måter tenke både med, og gjennom Deleuze sin filosofi for å ha mulighet til å finne meningens logikk. « (...) å tenke med Deleuze er *alltid allerede* å tenke imot». Dette vil si at gjennom en analyse av skjønnlitteratur der man benytter seg av det «å tenke med» Deleuze for å finne meningens logikk, vil man ikke bare se på meningen som noe som allerede eksisterer, men også se på hvordan meningens logikk skapes av leseren. Videre skriver Harstad (2018, s. 177) at Deleuze mener at litteratur som kunst «ikke er interessant på grunn av sin tekniske komposisjon, som eksempelvis er under lupen hos narratologen, men dens estetiske komposisjon.»

For å analysere *Alice i Eventyrland* vil metoden som blir benyttet derfor være å «tenke med» Deleuze. I denne oppgaven vil analysen se på hvordan Deleuze teori om serier kan knyttes opp mot en forståelse av meningslogikk. Jackson & Mazzei (2012, s. 86) skriver at gjennom å benytte seg av denne metode vil man ikke bare fokusere på spørsmål rundt hva som allerede eksisterer i teksten, men hva som produseres. Dette mener jeg kan trekkes opp mot en

forståelse av at Deleuze mener at litteraturen i seg selv ikke representerer meningen, men produserer det. Derfor vil det være hensiktsmessig å se på hvordan meningen produseres i *Alice i Eventyrland*. Boka vil bli sett på gjennom et analytisk perspektiv, der det vil bli forsøkt å finne meningens logikk. Dette vil bli gjort på en systematisk måte, ved å gjennom Deleuze sin teori finne eksempler fra boka som kan kategoriseres og systematiseres i Deleuze sine serier. Disse seriene utdyper og forklarer sammenhengen mellom sannheten og meningen for å skape en teori om meningen. Det er valgt ut to begreper om serier fra *Meningens Logik* som vil være i hovedfokus i denne oppgaven. Det første begrepet er hentet fra kapittel 3, «Om udsagnet» og det andre fra kapittel 10, om «Det ideale spil».

Gilles Deleuze sin teori om meningens logikk

Nonsens kan altså gi leseren et dypere innblikk i sin egen virkelighet enn det kanskje «fornuftige» tekster kan. For å forstå nonsens må man ikke bare forså virkeligheten, men også logikk og de fysiske lovene vi drives av. Denne logikken kan forklares ved hjelp av den franske filosofen Gilles Deleuze, som er en original og kreativ tenker. Deleuze (2017) mener at antakelsen om at sannheten er en del av meningen. Dette kan kobles opp mot en grunnleggende forståelse av meningens logikk. Denne er ikke tilstrekkelig til å forstå den verden vi lever i. Av samme grunn stiller han spørsmål ved hvordan noe blir sant. For å forklare dette ser Deleuze på hvordan sannhet og mening rent strukturelt henger sammen gjennom logiske setninger, som gjerne refererer til noe eksternt, som avslører en overbevisning, eller et ønske som samsvarer med setningen eller demonstrerer et forhold mellom en historie og en annen.

Men, dersom ord, handlinger, og ting ikke passer sammen, hvordan er da forholdet mellom sannhet og mening? For eksempel, ta setningen: "Det er sol." Hva er "det" som er sol, hva refererer "det" til? Meningens logikk gir rom for det ulogiske, det oppfinnsomme og det kreative. Gilles Deleuze mener ikke at verden er, men at verden blir. Virkeligheten slik den framstår er i kontinuerlig produksjon. Derfor kan vi ikke stille spørsmål om hva noe er, men hva det kan bli. Deleuze ser for seg at vi blir påvirket av små ting som foregår hele tiden. Det hele er i live hele tiden, og det skapes noe nytt hele tiden. Men det nye oppstår ikke fra intet, det oppstår på bakgrunn av ting som allerede er der. Dette kan trekkes opp mot en forståelse av hva nonsens er, ved at man ser på hvordan meningen forskyves, og blir påvirket av de små

tingene i litteraturen. Nonsens oppstår på bakgrunn av en forståelse som allerede eksisterer, og føres videre med en ny forståelse hos leseren. På bakgrunn av dette kan det argumenteres for at Deleuze sin teori om serier kan gi en definisjon på nonsens som en meningsforskyvning.

For å forklare sin teori bruker Deleuze en inndeling i 34 serier, der hver serie utdyper og forklarer sammenhengen mellom sannheten og meningen, for å skape en teori om meningen. Grunnen til at Deleuze har benyttet seg av serier er fordi teorien i seg selv er bundet sammen med paradokser, og hver serie belyser ulike topiske og logiske figurer. For å kunne analysere *Alice i Eventyrland* for å finne meningens logikk i boka vil det være hensiktsmessig å gå nærmere inn på noen av Deleuze sine begreper om serier.

Kapitel 3 i *Meningens logik* heter «Tredje serie, om utsagnet». Deleuze (2017) skriver at det finnes flere dimensjoner i utsagnet, men at man gjerne anerkjenner tre separate relasjoner: det utpekende, det åpenbarende og det betegnende (s. 27). Den utpekende relasjonen i utsagnet belyser relasjonen mellom utsagnet og tingens tilstand. Alle mennesker assosierer ord med særskilte bilder, som representerer tingen. Vi foretar hele tiden en seleksjon der ulike bilder enten blir valgt eller forkastet, for at setningen skal gi mening. Videre skriver Deleuze at det utpekende i utsagnet har «det sande og det falske som kriterie og sit element.» (s. 28). Det sanne betegner en utpeking der man har valgt ut gode bilder. Det falske viser til en utpeking som ikke er oppfylt, enten ved en mangel i utvalget av bilder, eller ved at man ikke klarer å framkalle noe bilde. En annen relasjon i utsagnet er det åpenbare. Dette handler om relasjonen mellom utsagnet og subjektet. Her trekker Deleuze fram et syn på hvordan subjektet framstiller seg på en måte som støtter deres utsagn, og de overbevisninger som passer sammen med utsagnet. Utsagnet framstiller seg derfor som ytringen av det de ønsker, og overbevisninger som samsvarer med uttalelsen. Ønsker og overbevisninger er følgeslutninger av årsakssammenheng, og ikke assosiasjoner (s. 28).

Den tredje relasjonen i utsagnet er det betegnende. Denne dreier seg om relasjonen mellom ordet og allmenne begreper, og mellom de syntaktiske forbindelsene og begrepets implikasjoner. Deleuze skriver at gjennom å se på utsagn som betegnende vil man alltid

oppfatte «udsagnets elementer som betegener af begrebers implikationer, der kan vise hen til andre udsagn, som er i stand til at tjene som præmisser for det første.» (s. 29). Den logiske verdien av betegnelsen er ikke sannheten, men en sannhetsbetegnelse. Denne betegnelsen viser til den samlede mengden betingelser som ligger til grunne for at et utsagn er sant. Samtidig skriver Deleuze at det er viktig å huske på at sannhetsbetegnelsen ikke står i motsetning til det falske men til det absurde, som hverken er sant eller falskt (s. 30).

Meningen, sier Deleuze, er utsagnets fjerde dimensjon. "Meningen er det af udsgnet udtrykte, dette ulegemlige ved tingenes overflade, irreduktibel kompleks entitet, ren begivenhed.» (s. 36). Meningen blir ikke til, den vedvarer eller vedlikeholder det som allerede består. Meningens logikk er noe permanent, noe som befinner seg i mellomrommet. Betydningen er ikke en dualistisk dans mellom sannhet og mening. Det oppstår når vi kan forstå hva som relaterer sannhet og mening til hverandre, og når vi tør å plassere oss selv i rommet hvor alt skjer. Denne dimensjonen i utsagnet kan knyttes opp mot definisjonen på nonsensspråk som er knyttet til språk uten mening. Dersom man leser slik nonsenslitteratur tolker jeg det i den retning at man skaper en ny mening, gjennom en ny forståelse av sannheten og meningen som relasjon.

Kapittel 10 i Deleuze (2017) sin bok handler om «det ideale spill». De ulike typene spill har alle noe til felles, nemlig en konstant bevegelse som fører til noe motsigende; da regler, vinnere eller tapere ikke eksisterer i den grad man er vant til (s. 82). De spillene vi er vant til i den virkelige verden følger noen faste prinsipper. Blant annet har man alltid et fast sett regler som er nødvendig for utførelsen av spillet, noe som igjen fører til hypoteser rund tap eller vinning. Disse hypotesene organiserer gjennomføring av spillet, og til slutt fører til seier eller nederlag. Dersom et spill er uten regler, vinnere eller tapere, kan man argumentere for at det ikke har noen virkelighet. I stedet legger spillet opp til et spill gjennom tekning, der kunstverket framkaller serien for dem som forstår spillet (s. 85). I følge Deleuze (2017, s. 18) kan det ideale spill også kobles opp mot Aion, altså det å bli til. Det handler om en tilblivelse, som deler seg til uendelig i fortiden og i framtiden - alltid unnvikende av nåtiden. Videre forklarer Deleuze Aion som «den ideale spiller eller spillet selv» (s. 89). Aion er altså skillelinjen mellom singularitetene, utsagnene og tingene. Men Aion sirkulerer også på tvers av seriene, og danner nye utsagnsuttrykk og forståelser. På bakgrunn av dette kan det ideale

spill på mange måter minne om lek. Gjennom en dimensjonal, helhetspedagogisk forståelse av lek som ikke-funksjonell virksomhet, kan man argumentere for at leken blir meningsfull gjennom en kontinuerlig skapelse. Det samme gjelder for det ideale spill, som er i konstant bevegelse. Denne koblingen fører til en forståelse av lek som en form for serie og meningsforskyvning.

Kort introduksjon til Lewis Carroll sitt univers

Matematikeren Charles Lutwidge Dodgson (1832-1898) er bedre kjent under pennnavnet Lewis Carroll. Ikke bare var Carroll forfatter, han var også matematiker, fotograf, og underviser ved Universitetet i Oxford i flere år. Han har produsert noen av verdens mest oversatte verker, og da blant annet *Alice i Eventyrland* som kom ut i 1865. Carroll benyttet seg for første gang av pennnavnet sitt i 1856, i teksten *The Train*. Senere har navnet blitt benyttet i en rekke kjente og kjære bøker for både barn og voksne (Lennon, 1947, s. 11 – 12). *Alice I Eventyrland* er kanskje Carrolls mest kjente verk, og er fylt med utallige eksempler på nonsens og kritikk mot den moderne verden.

Alice i Eventyrland begynner med at «Alice begynte å bli trett av å sitte sammen med storesøster ute på bakken og ikke gjøre noen ting.» Plutselig kommer det løpende en hvit kanin med både vestelomme og klokke, som sier « Å nei, å nei! Jeg er altfor seint ute!» (s. 7). Alice følger etter kaninen ned i kaninhullet, som viser seg å være en brønn. Mens hun faller har hun god tid til å tenke på det som skjer med henne, for «enten var brønnen svært dyp, eller så falt hun veldig langsomt» (s. 8). Til slutt treffer Alice bakken, og hun befinner seg nå i en absurd verden der kunnskapen fra verden hun kommer fra blir blandet med Eventyrland sine ulogiske og meningsløse fysiske lover og regler. Det hele ender med at Alice våkner opp, «Å, jeg har hatt en slik merkelig drøm.» (s. 108). Og mens hun løper hjem for å drikke te, forklarer Steinsholt & Ness (2016, s. 122) Alice som «fullstendig bekvem med sine forvirrende, rare, ukjente, uforutsigbare venner i en mulig verden midt i undringslandets velfungerende kaos.»

Analyse av Alice i Eventyrland

Utsagnsserier

I det syvende kapitelet i *Alice i Eventyrland*, «De gale har det godt» kan man finne et eksempel på en serie som utfordrer leseren sin forståelse av selve meningen i et utsagn, og som da kan knyttes opp mot Deleuze (2017) sin teori om serier som omhandler nettopp utsagnet:

«Jeg synes dere er nokså taktløse.» sier Alice.

«Hvis du kjente Takt så godt som jeg gjør,» sa Mathias, «så ville du ikke snakke om å slippe han løs!».

«Jeg skjønner ikke hva du mener,» sa Alice.

«Selvsagt gjør du ikke det!» sa Mathias hattenmaker og ristet foraktelig på hodet. «Jeg er sikker på at du aldri har snakket med Takt en gang!» (s. 60).

Her er ikke takt et udefinert «den», men et maskulint «han». Leserens har mulighet til å tolke Takt som han eller hun vil. Dette kan knyttes opp mot den utpekende relasjonen i utsagnet. En mulig tolkning av Hattemakerens sitt konsept av Takt er følgende: Takt er en ekte person, det er grunnen til at hattenmakeren sier at Alice aldri har "snakket med Takt". Dette kan på mange måter bryte med de assosiasjoner mennesket har til ordet «takt», og seleksjonen av bilder som er blitt gjort for at setningen skal gi mening stemmer ikke overens med videre informasjon som blir gitt leseren i teksten. Dette kan føre til en uoverensstemmelse mellom leserens sin logikk, og meningen i boka. Leserens blir da nødt til å justere valget av bilder, og blir satt i en posisjon der det blir en uklar linje mellom det sanne og det falske. På bakgrunn av dette kan det skapes en dypere forståelse av meningens logikk, både hos leseren og hos Alice, da serien fører til spørsmål rundt hvorvidt den allerede eksisterende meningen er sann eller falsk.

Et annet eksempel på en serie kan man finne i kapittel 6 i *Alice i Eventyrland*:

«Men jeg skjønner det ikke: Greide de seg med sirup i håret?»

«Hvor skulle de ellers greie seg hvis det ikke var i håret?» spurte Mathias. «Du er bra du, også!»

«Men ingen kan greie det?» sa Alice.

«Kan du ikke greie håret?» spurte syvsoveren. «Kan du ikke greie å greie det? Dårlige greier!» (s. 65.)

Her oppstår det en interessant serie der man kan finne tre meningsforskyvninger av ordet «greie». Denne serien kan knyttes opp mot den utpekende relasjonen i utsagnet, som dreier seg om begrepets assosiasjoner. Alice stiller spørsmål ved hvordan man kan greie seg, noe som kan tolkes mot en forståelse av ordet synonymt med det å klare seg. Vider skjer det en meningsforskyvning der utsagnet blir en del av en serie, ved at Mathias benytter ordet som det å greie, for eksempel håret. Her blir Alice sin seleksjon av bilder falsk, ved at utpekningen ikke er oppfylt. Hennes forståelse stemmer ikke overens med virkeligheten, noe som fører til en forskyvning. Videre kan man igjen finne en ny serie, der syvsoveren sier «Kan du ikke greie å greie det? Dårlige greier!». Her skapes det en ny serie der «greie» igjen får en videre betydning, denne gangen som sak eller forhold. Denne meningsforskyvningen over tre deler fører til at leseren sin utpekning hele tiden forskyves og fornyes, og dermed konstrueres kontinuerlig. Dette fører til en rekke på tre serier, der leseren sitter igjen med en dypere forståelse av meningen og logikken bak syvsoveren sitt utsagn. Her skapes en ny mening gjennom en ny forståelse av sannheten og meningen som relasjon.

Videre kan man også finne et eksempel på en serie som er knyttet til utsagnet på side 82:

«Da vi var små,» fortsatte den forlorne skilpadda (hun var roligere nå, hun hulket bare litt av og til), «da gikk vi på skole nede i sjøen. Skolemesteren var en gammel skilpadde, vi pleide å kalle ham Skalldyr –»

«Hvorfor kalte dere ham Skalldyr hvis han ikke var det?» spurte Alice.

«Vi kalte ham Skalldyr fordi han hadde slikt dyrt skall,» sa den forlorne skilpadda sint. «Du er da sannelig treg også!»

Dette er et eksempel på en type serie som kan trekkes opp mot det åpenbare i utsagnet, der subjektet blir framstilt på en måte som støtter utsagnet. Den forlorne skilpadda skaper her en meningsforskyvning som danner en serie på bakgrunn av de overbevisninger som passer sammen med utsagnet. Man kan tolke det dit at Alice sitter med forståelsen av Skalldyr som krepsdyr og skjell, og spør nettopp derfor om hvorfor skolemesteren ble kalt dette når han ikke var et skalldyr. Det åpenbare i skilpadda sitt utsagn er forståelsen av Skalldyr som en person med et dyrt skall. I utgangspunktet kan man argumentere for at denne logikken er åpenbar av nettopp åpenbare grunner, da Skalldyr er satt sammen av ordene «skall» og «dyr».

Men for Alice og leseren er ikke det åpenbare i utsagnet at denne forbindelsen nødvendigvis eksisterer, noe som skaper en forskyvning i oppfattelsen av meningen bak ordet Skalldyr. For er det slik at det sammensatte ordet skal skape en mening hver for seg også? Dette fører til en forskyvning av selve meningen bak hele utsagnet, og det dannes på bakgrunn av dette en ny forståelse av meningslogikken for både Alice og leseren.

I kapittelet «Alices vitnemål» kan man også finne et eksempel på en serie som oppstår gjennom utsagnet:

«Nei, det er opplagt,» sa kongen og pekte på kakene som sto på bordet. «Ingenting kan være klarere enn det! Men så kommer,» fortsatte han, «– Hun fikk et sjokk. Har du noensinne fått et sjokk, vennen min?» sa han til dronningen.

«Aldri!» sa dronningen rasende og kastet blekkhuset etter firfirsla mens hun snakket. (...)

«Får dere sjokk?» sa kongen og så utover retten og smilte. Det ble dødsenns stille.

«Det var en vits!» sa kongen, og alle lo.

(s. 106 – 108)

Her skjer det en meningsforskyvning som kan kobles opp mot den tredje relasjonen i utsagnet, det betegnende. Forskyvningen foregår på flere plan, men i hovedsak rundt hva som ligger i ordet «vits». Som leser kan man tolke de «alle» som ler som en gruppe mennesker som forstår vits som noe det er obligatorisk å le av. Og den betegnende relasjonen i utsagnet handler om nettopp dette; ordet og allmenne begreper, og mellom de syntaktiske forbindelsene og begrepets implikasjoner. Gjennom en allmenn forståelse av begrepet vits som noe en skal le av, er det naturlig at alle bryter ut i latter når kongen forklarer situasjonen. Videre kan leseren og Alice sitte igjen med en meningsforskyvning, der oppfattelsen av hva vits er ikke stemmer overens med denne forklaringen. En generell oppfatning kan være at det ikke er ordet «vits» som skaper latter, men at det er selve innholdet i vitsen som skaper denne reaksjonen. Samtidig foregår meningsforskyvningen i det at det nettopp er meningen at man skal le av en vits. Her blir det en uoverstemmelse mellom leserens logikk og meningen som kommer fram i boka, både ved at en vits er noe alle *skal* le av når man sier at det er en vits, og det åpenbare at latter gjerne hører sammen med en vits. Det viktige her blir at sannhetsbetegnelsen ikke står i motsetning til det falske men til det absurde, og det er nettopp i det absurde i utsagnet meningsforskyvningen i hovedsak skjer.

Spillserier

Videre kan dette eksempelet med en vits også trekkes opp mot kapittel 10 i Deleuze (2017) sin bok *Meningens Logik*, som omhandler «det ideale spill». I bøkene om Alice finner ikke bare Lewis Carroll opp nye spill, han omformulerer reglene på allerede eksisterende spill. I tillegg framviser han en slags illusjon om et idealspill, der meningen og funksjonen kan være vanskelig for leseren å oppdage. En vits har i utgangspunktet en bestemt form, der målet er å få de som hører på til å le. Det er altså en type spill, med et sett regler og forventinger til de som deltar. I boka er vitsen uten regler og rammer, og kan knyttes opp mot en tilblivelse ut ifra kongen sin mening. Det legges opp til et spill der det er forventet at både leseren og deltagerne selv konstruerer spillet, gjennom en forskjøvet forståelse av hva meningen bak en vits er. Dette kan knyttes opp mot en forståelse av vitsen som en type lek med mening, eller meningsforskyvning, og dermed en serie.

Et annet eksempel på spill fra *Alice i Eventyrland* kan man finne på side 71:

«Alice hadde aldri sett så merkelig krocket, nei ikke i hele sitt liv. Det var humper og bumper overalt, kulene var levende pinnsvin, køllene ar levende flamingoer. Og soldatene sto på alle fire og skulle være buer» (s. 71).

Her stiller Alice spørsmål ved hvordan det spilles krocket i Eventyrland. De spillene vi er vant til i den virkelige verden følger noen faste prinsipper, blant annet hypoteser rund tap eller seier. Disse hypotesene organiserer gjennomføringen av selve spillet, som til slutt fører til seier eller nederlag. I Eventyrland er det en annen måte å spille på. Kulene er pinnsvin, køllene er rosa flamingoer, og buen er både levende og i bevegelse. Dette skaper en meningsforskyvning hos både Alice og leseren. Deleuze (2017) sier at dersom et spill er uten regler betyr det ikke at spillet i seg selv er feil. I stedet legges det opp til et spill gjennom tenking, som i stor grad handler om en tilblivelse. I Eventyrland blir selve spillet og reglene til etter hvert som tiden går, og utvikler seg i takt med dronningen sine ønsker og behov. Dette skaper det ideale spillet, der leseren selv må skape en mening i spillet, gjennom en meningsforskyvning. Spillet blir til en slags lek, som konstrueres underveis. På denne måten skapes en serie, ved at leseren må se på hvordan sannhet og mening rent strukturelt henger sammen gjennom logiske setninger, som da videre fører til en meningsforskyvning.

Et annet eksempel på spill kan også være rettssaken som utspiller seg i kapittel 12, *Alices vitnemål*. Her settes både leseren og Alice sin meningslogikk på prøve, da Kongen og Dronningen i denne rettssaken starter når de vil, stopper etter behag, og finner på regler underveis:

«Lov 42. Alle personer som er mer enn en mil høye, må forlate rettssalen.» Alle så på Alice.

«Jeg er ikke en mil høy,» sa Alice.

«Du er,» sa kongen.

«Nesten to mil høy,» la dronningen til.

«Vel, jeg går ikke under noen omstendigheter,» sa Alice. «Dessuten er det ikke en skikkelig lov, det er noe du fant på nå.»

«Det er den eldste loven i boka!» sa kongen.

«Da burde den vært nummer 1,» sa Alice. (S. 103).

I eksempelet stiller Alice spørsmål ved meningslogikken i Eventyrland. Dette kan sees på som en type spill, da kongen omformulerer reglene på noe som allerede eksisterer; en rettssak i den virkelige verden. Rettssaken er i en konstant bevegelse, som fører til noe motsigende; da regler, vinnere eller tapere ikke eksisterer i den grad man er vant til. Det at Alice stiller spørsmål ved hvordan den eldste loven i boka kan være nummer 42, viser en forskyvning av hennes forståelse av mening. I tillegg framvises det en slags illusjon om et idealspill, der meningen og funksjonen kan være vanskelig for leseren å oppdage. Det at Alice påpeker det ulogiske i kongen sitt utsagn synliggjør også for leseren en meningsforskyvning, som fører til en serie. Leserens må her gjennom en meningsforskyvning selv konstruere meningen bak rettssaken, og hvordan det ideelle spill kommer til syne gjennom den stadig skiftende meningslogikken.

Et av de kanskje mest kjente kapitlene i boka om Alice er «De gale har det godt». Her kan man finne den sagnomsuste gåten til Mathias om raven og skrivebordet, på side 59: «Kan du si meg likheten mellom en ravn og et skrivebord?». Hvorfor nettopp denne gåten har blitt omtalt så mye i ettertid henger sammen med den videre utviklingen i samtalen, som utspiller seg mellom den galte hattemakeren, haren og Alice:

«Har du gjettet gåten nå?» spurte Mathias, og snudde seg til Alice igjen.

«Nei, jeg gir opp,» svarte Alice.

«Hva er svaret?»

«Jeg har ikke den fjerneste anelse om det,» sa Mathias.

«Ikke jeg heller,» sa haren. (s. 60).

Det at det ikke er noe svar på gåten kan virke frustrerende, både for Alice og for leseren. Men det er nettopp det at dersom Mathias hadde hatt et svar ville det undergravet hans absurde natur. Den eksepsjonelle briljansen i denne gåten er at man som leser sitter igjen uten å ha fått forventningene sine oppfylt. Dette synliggjør både leserens- og bokens meningslogikk. For i hva slags annen litteratur ville en ha stilt en gåte uten å ha noe svar? Dette legger opp til en serie som omhandler en type spill, denne gangen med ord. Gåter har som regel, i liket med andre typer spill som krocket, noen faste prinsipper. Det viktigste er kanskje det mest grunnleggende; at en gåte skal ha et svar. Ellers kan man argumentere for at det ikke er noe poeng i å si en gåte i det hele tatt. Denne oppfattelsen kan man gjennom Deleuze (2017) sine øyne argumentere for at ikke nødvendigvis stemmer. Dersom et spill er uten regler betyr det ikke at spillet i seg selv er feil eller meningsløst. I stedet legges det opp til et spill gjennom tenking, der det framkalles en serie dersom man forstår spillet. Dette kan forsås ved at selve meningslogikken skaper forståelsen av spillet. Dersom det framkalles en serie der meningslogikken blir forskjøvet, skapes dermed forståelse av det ideale spill.

Carroll har innrømmet at han skrev gåten uten å ha noe svar i tankene, selv om han i senere tid har supplert med: «Because it can produce a few notes, tho they are very flat; and it is nevar put with the wrong end in front.» (Gardner, 1996, s. 2). Her har forfatteren men feilstavet ordet «nevar», som baklengs blir ordet «raven», altså ravn på norsk. Carroll har altså lagt opp til en serie, som gjennom lek med det ideale spill fører til et rom for det oppfinnsomme og det kreative. Svaret på gåten er ikke, det *blir til* gjennom leseren sin mening og forståelse. Ved å tenke på denne måten er virkeligheten slik den framstår i kontinuerlig produksjon.

Drøfting

Så, hvordan kan man egentlig måle meningen man får ut av en bok? Deleuze (2017) ser for seg at vi hele tiden blir påvirket av alle ting som foregår rundt oss, med oss, og dermed påvirker vår eksistens. Dette skaper en ny forståelse og mening, som oppstår på bakgrunn av ting som allerede er der. På samme måte kan man se på forståelsen av meningen i *Alice i*

Eventyrland. Ved å dele opp teksten i serier kan man se alle de små tingene man får ut av de forskjellige setningene og ordene. Gjennom analyse av *Alice i Eventyrland* kan man argumentere for at meningens logikk i boka ikke nødvendigvis kommer til syne gjennom en allerede eksisterende forståelse av hva som ligger i ordet mening. Meningens logikk gir rom for det ulogiske, det oppfinnsomme og det kreative. Vi kan ikke stille spørsmål om hva noe er, men hva det kan bli, og ved å se på *Alice i Eventyrland* på denne måten åpner man opp til en utvidet forståelse av meningsforskyvning gjennom serier.

Dette kan sees i sammenheng med lek, da det kan være en form for kontinuerlig skapelse av noe nytt. I følge Lillemyr (2011) ser Steinsholt på lek som en viktig komponent på veien mot forståelse, som kan bidra til å skape både logikk og mening. Leken tar utgangspunkt i noe som allerede eksisterer, men kan bygges videre i det uendelige, uten de fysiske lovene og reglene som gjelder i den virkelige verden. Det samme gjør meningslogikken i *Alice i Eventyrland*, ved at det skapes en uoverensstemmelse mellom leseren sin logikk, og meningen i utsagnet. Dette fører til en kontinuerlig konstruksjon, som bygger videre på den allerede eksisterende kunnskapen til leseren. På bakgrunn av dette kan man argumentere for at meningslogikken i *Alice i Eventyrland* kan sees på som lek, i den forstand at en meningsforskyvning er en kontinuerlig skapelse av noe nytt. Det er rom for det ulogiske, kreative og det oppfinnsomme. Leken skal bidra til å skape både forståelse og mening, og gjennom seriebegrepet kan meningslogikken gjøre nettopp dette. Forståelsen av sannhet og mening som relasjon fører til en metakognitiv utvikling hos elevene. Leken er derfor kanskje en mye større del av læringsprosessen, og skolehverdagen, enn først antatt. Ved å se på lek som konstruksjon av noe nytt, kan man argumentere for at leken er en del av hele læringsprosessen til elevene.

Meningslogikken i *Alice i Eventyrland* kan også sees på som lek, ved å trekke det opp mot begrepet spill. Gilles Deleuze (2017) beskriver det ideale spill som et spill der kunstverket framkaller serien for dem som består spillet. Meningslogikken i *Alice* kommer til uttrykk gjennom blant annet en illusjon om et idealspill, der leseren selv må konstruere meningen og funksjonen for at spillet skal gi mening. Ved å se på meningslogikk på denne måten åpnes det opp en ny dimensjon, der leseren står svært sentralt. For gjennom et spill der selve tilblivelsen er knyttet opp mot leseren, står man fritt til å skape sitt ideale spill. Og det er nettopp dette

som står sentralt i teorien knyttet til lek; en tilblivelse. Lek kan sees på som en stadig prosess som blir til på bakgrunn av allerede eksisterende regler, som samtidig eksisterer uten rammer og regler. Ved å se på lek på denne måten kan man åpne opp for en større forståelse av begrepet, og muliggjøre en større inkludering av dette i skolen. På bakgrunn av dette kan man se en felles forbindelse mellom Steinsholt sin teori om lek og Gilles Deleuze sin teori om meningens logikk, der begge går ut ifra at meningen, eller forståelsen, blir konstruert. Derfor kan man argumentere for at lek og meningslogikk kan forstås som det samme. Dette tatt i betraktning vil jeg videre i oppgaven forstå meningslogikk som synonymt med en form for lek.

Men hvilket didaktisk potensial ligger egentlig i arbeid med meningslogikk? På mange måter kan man si at *Alice i Eventyrland* bryter med alle hverdagslige erfaringer. Likevel viser boka en spesiell erfaring vi alle sitter med, nemlig det å undre seg. Nettopp dette med undring, og hvordan Alice sine opplevelser i Eventyrland kan åpne opp til refleksjon, og en diskusjon rundt vårt eget univers og hvordan man forholder seg til denne virkeligheten. Dette er et didaktisk potensial man kan knytte opp mot litteraturundervisning på mellomtrinnet, ved at litteraturen kan brukes for å oppnå en form for forståelse. Likevel kan det å gå inn på barn og elevenes oppfattelse av forståelse og undring også by på utfordringer for litteraturlæreren. Dette belyser Steinsholt og Ness (2016) i sin bok *Motstrøms*: «Straks noen begynner å forske på hva undringen er som barnlig fenomen, og ikke mist faller for fristelsen til å skrive systematisk om den, er det så altfor fort gjort å gjøre den levende undringen om til noe kjøling, stivt, «mannlig» og baktungt.» (s. 75). Dette forstår jeg slik at kan meningslogikk legge grunnlaget for en videre diskusjon rundt virkeligheten, og dermed hvordan man skal forholde seg til denne. Men samtidig finnes det en begrensning rundt dette for læreren, da det å systematisere undring som noe didaktisk kan ta vekk det didaktiske potensialet. Det er derfor viktig å se på samtaler rundt virkelighet og logikk på en nyansert måte, og legge opp til åpne og reflekterende spørsmål og oppgaver. Dermed åpner meningslogikken opp for et stort didaktisk potensial som kan knyttes opp mot både elevenes danning og refleksjonsevne.

Arbeid med meningslogikk kan også åpne opp for en form for fantasi uten rammer. Gjennom arbeid med lek med fantasi og imaginasjonsevne kan elevene bli vant til å stille seg kritisk til sin egen seksjon av bilder som har blitt gjort. Dersom en elev flere ganger er nødt til å justere

valget av bilder, kan det argumenteres for at elevene kanskje utvikler en større forståelse og åpenhet rundt meningens logikk, og dermed bruker fantasien for å finne svar når bildeselskjonen er falsk. Dette åpner opp for en mulighet til å benytte seg av elevenes egen fantasi når det kommer til både lesing av litteratur, og produsering av egne tekster. Dersom elevene er vant til å arbeide med meningslogikk kan det å lese en tekst kanskje gjøre at elevene forstår teksten på ulike måter. Dette kan føre til en god faglig diskusjon, som igjen kan føre til at det utvikles en serie hos flere av elevene. Gjennom å arbeide med meningslogikk på denne måten benytter læreren seg ikke bare av den allerede eksisterende serien som har oppstått, men danner også nye serier. Det didaktiske potensialet som ligger i dette dreier seg ikke kun om den gode samtalen som kan oppstå, men også en dannelse av en ny og utviklet kompetanse hos elevene.

Arbeid med meningslogikk åpner også opp en mulighet for å tenke forbi de normer og regler som gjerne styrer de beslutninger og resonnementer vi tar. Ved å ikke ta til takke med å bare godta det åpenbare i et utsagn, og heller stille spørsmål ved hvorfor det er nettopp dette som skal være meningen, vil det settes i gang viktige tankeprosesser. Dersom det settes spørsmål ved hvorfor noe skal være mer åpenbart enn noe annet kan elevene lære seg opp til en lek med ideer og tanker. For hva legger egentlig grunnlaget for leseforståelsen? Meningen bak en tekst forstås forskjellig av hver person som leser, og nettopp dette kan brukes som en ressurs i skolen. Ved å ta utgangspunkt i en tekst, for eksempel *Alice i Eventyrland*, kan man gjennom å samtale rundt ulike utdrag fra boka få innblikk i andre sin seleksjon av bilder, og dermed meningslogikken. Dette arbeidet kan bidra til en økt meningsforståelse hos elevene, ved at de får ta del i andre sine tankeprosesser. Gjennom å arbeide på denne måten tenker jeg det kan skapes en større forståelse av hva som legger grunnlaget for leseforståelsen hos elevene. Det å få ta del i tankeprosessen til elevene kan bidra til å kartlegge elevens kompetanse innenfor språk og evne til refleksjon og resonnement.

Meningen i teksten trekker opp i seg alle andre tekster og systemer, som på samme tid er både ren og uren. Prosessene er aldri helt i endene av spekteret, det er alltid en sammenblanding. Dette er en viktig innsikt for å åpne opp et tolkningsrom for elevene. Tolkningene våre er ulike, så det er gjennom samtalene vi kan utvikle en større innsikt. Ut ifra oppgaven kan det argumenteres for at mening ikke nødvendigvis er kun noe målbart, og at man gjennom *Alice i*

Eventyrland kan få en forståelse av meningens logikk som noe større enn selve meningen bak ordene. Virkeligheten er i kontinuerlig produksjon. Derfor kan vi ikke stille spørsmål om hva noe er, derfor må man se på hva meningen kan bli, da det skapes noe nytt hele tiden. På bakgrunn av dette kan man argumentere for at arbeid med meningslogikk kan bidra til at elevene blir mer løsningsorientert i sitt tankeresonnement, og dermed bidra til et didaktisk potensial i hele grunnskoleutdanningen. For dersom elevene fra tidlig alder får eksperimentere med tanker og meningen bak dette, ordspill og lek med å skape nye ord, meningsforskyvning og meningens logikk, dannes det et grunnlag for å sette spørsmålstegn ved det man hører og forstår rundt seg. Dette skaper ikke bare et grunnleggende dypere forståelse bak meningen, men kan også bidra til elevenes danning. Ved å stille spørsmål ved hvordan man selv oppfatter hva andre sier, og hvordan andre oppfatter det man selv har sagt, kan et etisk perspektiv også trekkes opp mot det didaktiske potensialet i arbeidet med nonsenslitteratur og meningslogikk. Elevene kan på bakgrunn av dette reflektere rundt hvordan de oppfatter det andre sier, og om det kan ha oppstått, eller kan oppstå, konflikter på grunn av misforståelser. Det å ha kunnskap rundt dette kan bidra til en økt forståelse hos elevene, og muligens avverge hendelser som kan påvirke elevene negativt.

Et annet viktig aspekt man kan knytte opp mot det didaktiske potensialet som ligger i det å arbeide med meningslogikk er elevmedvirkning. Som lærer har man gjerne allerede gjort seg opp en mening rundt hva elevene skal lære i løpt av timen. Dersom dette er tilfellet kan man argumentere for at undervisningen blir da knyttet opp mot en videreformidling av den allerede skapte meningen. Dette kan føre til en falsk seleksjon av bilder hos elevene, der deres assosiasjoner og forståelse bak meningen ikke nødvendigvis samsvarer med læreren sin. En slik framgangsmåte tenker jeg kan skape flere problemer, som blant annet kan knyttes opp mot elevenes motivasjon. Dersom elevene ikke får muligheten til å selv konstruere meningen bak det de skal lære, kan arbeidet ende opp med å bli lite meningsfylt. Dette kan påvirke den indre motivasjonen til elevene, ved at de kan se lite nytte i arbeidet. Ved å arbeide med meningslogikk, og la elevene selv konstruere sin egen mening og logikk åpnes det opp for en helt ny type elevmedvirkning der elevene selv bidrar til å skape meningen bak det det faglige arbeidet. Ved å selv konstruere meningen, på bakgrunn av den kompetansen og kunnskapen eleven allerede innehar, kan det oppstå en følelse av meningsfullhet og motivasjon hos elevene. Dette kan bidra til et større læringsutbytte, i tillegg til at elevene får ta del i hvordan undervisningen skal utformes.

Avslutning

Problemstillingen for denne oppgaven har vært: «Hvordan kan meningslogikken i Alice i Eventyrland forstås som lek, og hvilket didaktisk potensial ligger i dette?». For å finne svaret på dette har jeg sett på hvordan meningslogikken i *Alice i Eventyrland* kommer til uttrykk i teksten. Dette ble gjort ved bruk av metoden «tenke med Deleuze», og analysen ble gjennomført på bakgrunn av Deleuze (2017) sin teori om serier. I analysen kom det fram at Lewis Carroll har lagt opp til flere serier i sin bok om Alice, som kommer til uttrykk gjennom lek med det ideale spill og de ulike relasjonene i et utsagn. Seriene skaper en dypere forståelse av meningens logikk, og viser hvordan virkeligheten konstrueres på bakgrunn av noe som allerede eksisterer. Dette kan knyttes opp mot Steinsholt sin forståelse av begrepet lek som en form for kontinuerlig skapelse av noe nytt. Leken skal bidra til å skape både forståelse og mening, og gjennom seriebegrepet kan meningslogikken gjøre nettopp dette. På bakgrunn av dette kan det derfor argumenteres for at meningslogikken i *Alice i Eventyrland* kan forstås som lek, ved at begge deler er knyttet opp mot en konstruksjon av virkeligheten rundt seg. Dette fører til et rom for det oppfinnsomme og det kreative, og ved å tenke på denne måten er virkeligheten slik den framstår i kontinuerlig produksjon.

Videre blir arbeid med meningslogikk og lek knyttet opp mot et didaktisk potensial i drøftingsdelen av oppgaven. Her fremkommer det argumenter som kan vise at det er et stort didaktisk potensial i det å arbeide med meningslogikk i skolen. Gjennom å la elevene selv reflektere rundt hvordan mening oppstår, åpnes det opp for en grunnleggende forståelse av meningens logikk, der meningslogikken åpner opp for et stort didaktisk potensial en kan knytte opp mot både danning og refleksjonsevne hos elevene. Arbeid med meningslogikk åpner også opp for lek med fantasi og imaginasjonsevne, som igjen kan bidra til at elevene ser på meningslogikk med et kritisk blikk. Arbeid med meningslogikk åpner også opp en mulighet for å tenke forbi de normer og regler som gjerne styrer de beslutninger og resonnementer vi tar, slik at det kan skapes gode og reflekterte klasseromsdiskusjoner rundt hvordan elevene forstår sin egen meningslogikk. På bakgrunn av dette kan man argumentere for at arbeid med meningslogikk kan bidra til at elevene blir mer løsningsorientert i sitt tankeressonnement, og dermed bidra til et didaktisk potensial i hele grunnskoleutdanningen ved at elevene blir bevisst sin egen tankeprosess. I tillegg åpner arbeid med meningslogikk opp for et viktig aspekt man kan knytte opp mot det didaktiske potensialet som ligger i elevmedvirkning.

Ønsket med denne oppgaven har vært å belyse hvordan arbeid med meningslogikk og lek kan ha et didaktisk potensial i skolen. Gjennom teori, funn og drøfting mener jeg det kan argumenteres for at arbeid med meningslogikk i skolen åpner opp for et stort didaktisk potensial. Det er mulig å leke med mening, språk, litteratur, og ved å gjøre dette utvikler elevene seg på flere områder. Litteraturarbeid kan bidra til dette ved å utfordre elevenes meningslogikk, og belyse hvordan meningen kan forskyves og endres. Dette gir litteraturlæreren et stort didaktisk spillerom når det kommer til arbeid med litteratur i grunnskolen. Gjennom denne oppgaven forekommer det argumenter som taler for at arbeid med nonsenslitteratur kan gi elevene et refleksjons og drøftingsgrunnlag som kan knyttes opp mot hele utdanningsløpet, samt elevenes danning og private liv. Ved å kunne reflektere rundt sin egen forståelse av meningens logikk elevene utvikle en større forståelse av den verden de lever i.

Litteraturliste

Carroll, L. (2013). *Alice i Eventyrland* (4. utg.). Oslo: Aschehoug.

Deleuze, G. (2017). *Meningens logik*. Aarhus: Klim.

Gardner, M. & Carroll, L. (1996). *The universe in a handkerchief: Lewis Carroll's mathematical recreations, games, puzzles, and word plays*. New York: Copernicus.

Harstad, O. (2018). *Mot en mindre litteraturlærer: en framskrivning av problemet om litteraturlærerens bliven* (Doktoravhandling). Norges teknings- naturvitenskaplige universitet, Trondheim.

Lennon, F. B. (1947). *Lewis Carroll*. London: Cassel & Co.

Lillemyr, O. F. (2014). *Lek- opplevelse- læring. I barnehage og skole* (3. utg.). Oslo: Universitetsforlaget

Steinsholt, K & Ness, S., A. (2016). *Motstrøms. Åpninger i retning av en levende pedagogikk*. Bergen: Fagbokforlaget

Tigges, W. (1988). *An Anatomy of Literary Nonsense*. Amsterdam: Rodopi B. V.

